

**UCHWAŁA NR V/27/2019
RADY GMINY STAWIGUDA**

z dnia 17 stycznia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.), w związku z art. 176 pkt 1 i art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 998 z późn. zm.), Rada Gminy Stawiguda uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stawiguda.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Grzegorz Kołakowski

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Stawiguda
Nr V/27/2019
z dnia 17 stycznia 2019r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021

Stawiguda 2019 rok

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust.2 te same ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program jest jednym z elementów realizacji postanowień ustawy, ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy.

Rodzina należy do tych instytucji społecznych, które pomimo wielu zmian zachodzących w społeczeństwie, znajduje się na szczycie hierarchii wartości społecznych. Rodzina jest ważna i dla wielu ludzi stanowi cel, do którego warto dążyć. Na przestrzeni wieków zmienia się obraz i kształt rodziny. Dominujący model, znany jeszcze sprzed kilkunastu lat, oparty na trwałym małżeństwie z silną pozycją mężczyzny, męża i ojca, ustępuje miejsca innym formom życia rodzinnego, opartym na małżeństwach o partnerskim statusie, małżeństwach rekonstruowanych, związkach partnerskich czy niepełnych, z samotnym rodzicem, jako głową rodziny. Rodzina kreuje młode pokolenia, które będą miały poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej. Każda rodzina tworzy własną niepowtarzalną atmosferę życia. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez nieświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Zdrowa rodzina wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawową zasadą Konstytucji jest ochrona praw rodziny.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Występowanie ich często jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które to stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych, a w razie potrzeby przez asystentów rodzinnych. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Głównym celem pomocy jest przywrócenie rodzinie prawidłowego funkcjonowania. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Nie przejmuje się działań za rodzinę, jedynie wspiera w wykonywaniu określonych obowiązków oraz w realizacji podjętych działań oraz wskazuje możliwe do osiągnięcia efekty. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji

pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego.

Występujące w rodzinie problemy są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań instytucji i osób ze specjalistycznym przygotowaniem. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej ich degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, dlatego też praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę.

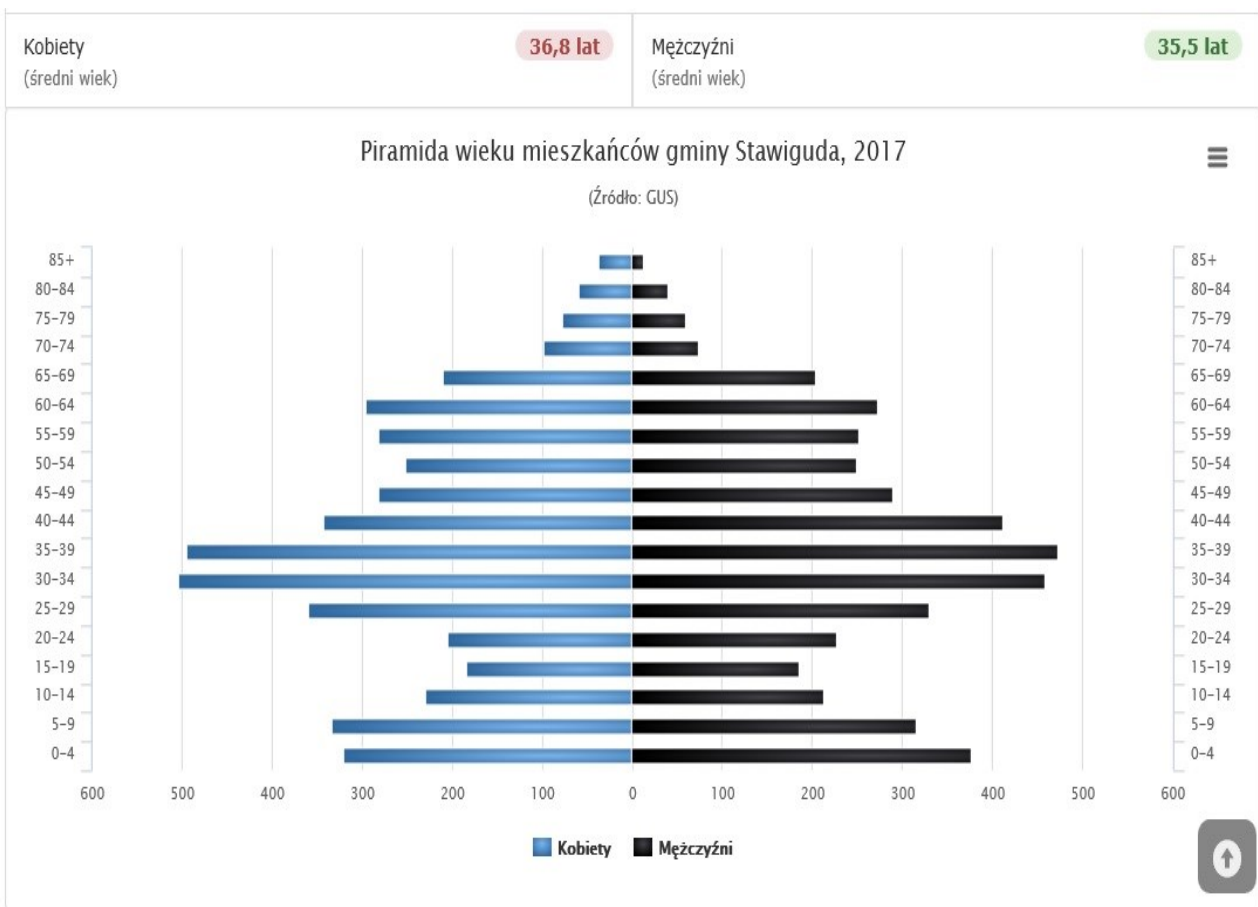
Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie gminy Stawiguda i stanowi kontynuację wybranych celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzednim programie.

PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej;
2. ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej;
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
5. ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy;
8. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
9. uchwała Nr XVI/182/2016 Rady Gminy Stawiguda z dnia 04.07.2016r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiguda na lata 2016-2025

DIAGNOZA SPOŁECZNA I OPIS PROBLEMU

Stawiguda jest gminą wiejską. Na koniec 2017 r. w gminie Stawiguda zameldowanych było 9 092 mieszkańców, natomiast w roku 2018 liczba mieszkańców wynosiła już 9869. Poniższa piramida wieku mieszkańców gminy sporządzona przez GUS ilustruje ilość odpowiednio mężczyzn i kobiet dla poszczególnych przedziałów wiekowych. Są to dane z 2017 roku.

Liczba ludności gminy Stawiguda na przestrzeni lat stale wzrasta.

Na powyższym wykresie można zauważyć, że pod koniec życia mężczyzn ubywa szybciej niż kobiet. Z drugiej strony, mężczyzn – czterdziestolatków jest więcej niż kobiet. Rozszerzający się dół piramidy mógłby sugerować, że wkrótce może nieznacznie ustąpić niż demograficzny w pierwszych latach w szkołach i przedszkolach.

Poniższa Karta Diagnostyczna zawiera informację na temat liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego stypendiów socjalnych i innych form pomocy. Karta diagnostyczna służy do analizy danych o rodzinach objętych wsparciem oraz określenia celów pracy z rodziną.

Karta Diagnostyczna

Wyszczególnienie	Lata		
	2015	2016	2017
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	240	214	219
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	0	0	975
Liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego	0	0	1261
Liczba dzieci (osób uczących się) otrzymujących świadczenie „Dobry Start”	0	0	1398
Liczba rodzin uprawnionych do jednorazowego świadczenia zgodnie z ustawą „Za życiem”	0	0	6
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	392	494	515
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	44	40	41
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	51	28	31
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	0	0	0
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	12	23	18
Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	24	31	18
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w celu podjęcia leczenia odwykowego	14	16	12
Liczba osób zgłoszonych/korzystających z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego działającego przy GOPS	53	22	33
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	30	84	37
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Stawiguda przebywających w pieczy zastępczej	8	5	7
Liczba asystentów rodziny	1,5	1	1
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny	15	16	15

Liczba ludności gminy Stawiguda na przestrzeni trzech lat stale wzrasta. Nieznacznie maleje natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Elementem mającym wpływ na zmniejszanie się liczby beneficjentów pomocy społecznej oprócz zmian na rynku pracy jest również realizacja od 1 kwietnia 2016 r. rządowego programu „500 Plus”. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Budżety domowe rodzin dość poważnie zasilają świadczenia wychowawcze 500+ wypłacane na każde drugie i kolejne dziecko lub również na pierwsze dziecko w przypadku spełnienia kryterium dochodowego. Zgodnie z zapisami ustawowymi wysokość tych świadczeń nie jest uwzględniana w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej.

Istotne finansowe wsparcie dla matek nigdzie nieubezpieczonych stanowi świadczenie rodzicielskie przyznawane niezależnie od dochodu do czasu ukończenia przez dziecko 1 roku życia w kwocie 1000 zł miesięcznie oraz zastosowanie mechanizmu „złotówka za złotówkę” dla rodzin, których dochód przekroczył ustawowe kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych.

Ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2015 - 2017 roku w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania łącznie skorzystało:

- w 2015 roku: 240 rodzin liczących 389 osób, w tym 64 rodziny z dziećmi
- w 2016 roku: 214 rodzin liczących 367, w tym 57 rodzin z dziećmi
- w 2017 roku: 219 rodzin liczących 337 osób, w tym 64 rodziny z dziećmi.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach korzystających ze

wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w podziale na powody korzystania z pomocy społecznej.

Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2015 – 2017:

Powody trudnej sytuacji życiowej	2015		2016		2017	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	56	118	60	120	64	114
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	23	98	23	92	21	83
Bezrobocie	75	196	66	198	70	170
Niepełnosprawność	55	117	54	109	59	103
Długotrwała choroba	54	105	67	129	70	115
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowe	32	116	35	105	31	84
w tym rodziny: niepełne	24	76	24	69	22	59
wielodzietne	5	25	5	24	2	11
Przemoc w rodzinie	4	16	3	13	5	16
Alkoholizm	12	21	13	27	19	31
Narkomania	1	1	1	1	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	5	3	3	3	4

W dalszym ciągu główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w analizowanym okresie jest bezrobocie pomimo jego spadku. Dane statystyczne na temat bezrobocia w powiecie i gminie Stawiguda przedstawiają się następująco:

- Bezrobocie w powiecie olsztyńskim wynosi: 13,4%
- Liczba osób bezrobotnych w powiecie: wynosi 6253
- Liczba osób bezrobotnych w Gminie Stawiguda: 105
- Wskaźnik bezrobocia w Gminie Stawiguda: 2%

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w gminie oprócz bezrobocia jest ubóstwo, a w następnej kolejności: niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Znaczną liczbę stanowią rodziny wieloproblemowe, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest najczęstszą przyczyną trudności w pełnieniu prawidłowych ról społecznych i rodzicielskich.

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno-bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Wsparciem dla rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest przydzielenie asystenta rodziny. W latach 2015-2017 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał ogółem dwóch asystentów(w roku 2015 było 1,5 etatu). Szeroko rozumianą pomocą asystenta objętych było w każdym roku, co najmniej 15 rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Od 2012 r. ważnym narzędziem wspierającym rodzinę jest usługa asystenta rodziny. Asystent rodziny podczas spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny, bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, świadczy pomoc w nabyciu umiejętności przy wykonywaniu najprostszych czynności, które składają się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, zapewnienia odpowiedniej opieki nad dziećmi, a także nabywania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz odbudowywania więzi rodzinnych.

Od 1 stycznia 2017 r. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” został poszerzony zakres pracy asystenta rodziny, któremu przypisano zadania mające na celu kompleksowe wsparcie, dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcie rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano upośledzenie albo nieuleczalną chorobę, o których mowa powyżej.

W roku 2018 asystent rodziny wspierał 14 rodzin na terenie Gminy Stawiguda, w tym 11 rodzin z ustawy o wspieraniu rodziny (pomocą objęto 19 osób dorosłych oraz 27 dzieci) i 3 rodziny z ustawy „Za życiem” (pomocą objęto 5 osób dorosłych oraz 6 dzieci).

Objęcie rodziny usługą asystenta rodziny oraz praca instytucji na rzecz rodzin nie zawsze przynosi zamierzone cele. Gotowość rodziny i jej aktywność, a przed wszystkim otwartość na wprowadzenie zmian dają gwarancję przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz

rodziny mają miejsce sytuacje, w których zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej – rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej,

W latach 2015-2018 gmina współfinansowała zwrot wydatków za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na poziomie 10%, 30% i 50 %, całkowitych kosztów. Średnio rocznie w pieczy zastępczej w tym okresie przebywało i nadal przebywa siedmioro dzieci z terenu gminy Stawiguda. Jedna osoba umieszczona jest w rodzinie zastępczej, troje dzieci przebywa w zawodowej rodzinie zastępczej, dwoje w spokrewnionej rodzinie zastępczej i jedno dziecko umieszczone jest w Domu dla dzieci: "Zgoda" w Olsztynku.

Z informacji uzyskanej od Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Olsztynie wynika, że obecnie 4 rodziny z terenu gminy Stawiguda objętych jest nadzorem kuratora. Dwie rodziny w Gąglawkach i dwie w Stawigudzie. Ponadto nadzór kuratorski sprawowany jest również nad trzema uczniami z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, którzy przebywają w Domu Dziecka w Gryźlinach i jednym małoletnim z terenu gminy, umieszczonym w Domu dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku.

Według danych oświatowych na terenie gminy funkcjonują 3 publiczne szkoły podstawowe. Zespół Szkolno - Przedszkolny w Stawigudzie (372 dzieci), Szkoła Podstawowa w Rusi (488 uczniów) oraz Szkoła Podstawowa Przyjaciół Szkół Katolickich w Gryźlinach (46 dzieci) – z oddziałem przedszkolnym (54 dzieci). Na terenie gminy funkcjonują 4 przedszkola (Przedszkole w Stawigudzie-119, Przedszkole w Bartągu-96), w tym 2 niepubliczne („Bajka”-143 dzieci i „Promyczek”- 64). Na terenie gminy Stawiguda funkcjonują trzy żłobki : ”Promyczek”, „Bajka” i „Stokrotka”- dotowane przez gminę. Łącznie w tych żłobkach jest 67 miejsc.

Szkoła podstawowa w Stawigudzie i przedszkole w Bartągu prowadzą stołówki szkolne, w których dożywiane są dzieci szkolne. Natomiast do Szkoły Podstawowej w Rusi obiady dowożone są ze stołówki Publicznego Gimnazjum w Stawigudzie. Szkoła w Gryźlinach również nie posiada stołówki, korzysta z cateringu.

W 2017 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawigudzie finansował dożywianie w stołówkach szkolnych i przedszkolach łącznie 52 dzieciom z rodzin kwalifikujących się zgodnie z programem. Dodatkowo 14-cioro dzieci zgłoszonych przez dyrektorów szkół zostało objętych pomocą w formie gorącego posiłku bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Dla dzieci, które pozostawały w domach i dla tych, które nie miały możliwości skorzystania z gorącego posiłku w szkole, ośrodek pomocy społecznej udzielił pomocy w formie zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup posiłku. Taką formą pomocy objęto w 2017 roku 55 dzieci. W ramach udzielania wsparcia placówki oświatowe zatrudniają pedagogów oraz prowadzone są zajęcia logopedę. Na bieżąco realizowana jest współpraca z Poradnią psychologiczno- pedagogiczną w Olsztynku. Szkoły współpracują z kuratorami społecznymi, wymieniają się informacjami na temat sytuacji dzieci w rodzinach objętych opieką kuratora, są również w kontakcie z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny. Wspólnie poszukują możliwości pomocy i rozwiązywania problemów. Dzięki takiej współpracy rozwiązywane są problemy rodzin niewydolnych wychowawczo i patologicznych.

Z danych Gminnego Ośrodka Kultury w Stawigudzie za rok 2015-2017 wynika, iż ośrodek oferuje szeroki zakres działań edukacyjnych oraz kulturalnych. Podstawą działalności jest prowadzenie zajęć tematycznych: muzycznych, plastycznych, ruchowych jak również organizowanie szeregu imprez cyklicznych takich jak konkursy, przeglądy oraz wydarzenia plenerowe kierowane do mieszkańców i sympatyków gminy Stawiguda. W swojej ofercie proponuje dzieciom naukę gry na instrumencie, naukę śpiewu, zajęcia plastyczne, zajęcia taneczne i ruchowe.

Zajęcia zarówno dla dzieci jak i osób dorosłych odbywały się również w świetlicach wiejskich znajdujących się w miejscowościach: Bartąg, Ruś, Tomaszkowo, Dorotowo, Majdy, Stawiguda, Pluski, Wymój, Gryźliny.

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2019-2021.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno- edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji,
- skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Zasadą nadrzędną Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji rodziny będzie osiągnięta w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi i rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym. Celem działań jest zapobieganie powstawania sytuacji mających niekorzystny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, wsparcie jej w zakresie występujących niedomagań, zabezpieczenie potrzeb, wpływanie na poprawę trybu i jakości życia, pomoc we wzmocnieniu jej wydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

ADRESACI PROGRAMU

Rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone ubóstwem, problemem uzależnienia oraz rodziny dotknięte przemocą.

CELE PROGRAMU

I. **Cel główny:** Stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Stawiguda.

II. **Cele szczegółowe:**

1. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin - zadania:

- a) stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin,
- b) zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości,
- c) objęcie pomocą dzieci w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, umożliwianie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego,
- d) praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej,
- e) zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym,

- f) monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- g) zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia,
- h) podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.

Realizatorzy: GOPS, Urząd Gminy, placówki oświatowe, UPPO

2. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny - zadania:

- a) Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin, ich potrzeb i oczekiwań oraz udzielanie im stosownej pomocy,
- b) rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego,
- c) wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomaganie rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych,
- d) promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, poprawianie relacji rodzic – dziecko,
- e) prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawania dysfunkcji,
- f) podejmowanie działań na rzecz powrotu do rodziny naturalnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
- g) zapewnienie opieki nad dziećmi rodziców pracujących,
- h) podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci,
- i) tworzenie i współfinansowanie placówek wsparcia dziennego takich jak: kluby, świetlice dla dzieci,
- j) realizacja na terenie gminy programów zdrowotnych,
- k) udział Gminy w rządowych i innych programach wspierania rodzin,
- l) podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w rodzinie i uzależnieniom,
- m) doskonalenie zawodowe pracowników podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie,
- n) podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin,
- o) rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej.

Realizatorzy: GOPS, Urząd Gminy, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, GKRPAiN, placówki oświatowe, posterunek policji.

3. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym – zadania:

- a) wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych,

- b) wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny,
- c) wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach),
- d) wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach,
- e) realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym,
- f) realizowanie programów prozdrowotnych,
- g) udzielanie specjalistycznego wsparcia uczniom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom,
- h) podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych,
- i) podejmowanie przez szkołę współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin niedomagających,
- j) prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy dla uczniów,
- k) organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami,
- l) organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami,
- m) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów społecznych poprzez prowadzenie w szkole programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem, inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych,
- n) podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Realizatorzy: GOPS, placówki oświatowe, GKRPAiN, Urząd Gminy

4. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo - zadania:

- a) praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego,
- b) zatrudnienie asystenta rodziny w przypadku zagrożenia odebraniem dziecka do pieczy zastępczej lub umożliwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- c) podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców,
- d) współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań,
- e) organizowanie wsparcia pedagogicznego w szkole oraz psychologicznego w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych,
- f) tworzenie i wspieranie działalności świetlic i klubów oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach poza szkolnych,

- g) prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową,
- h) mobilizowanie rodziców do korzystania z programów korekcyjno-edukacyjno-terapeutycznych oraz specjalistycznej konsultacji,
- i) priorytetowe przyjmowanie do placówek przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo,
- j) organizowanie wobec dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo w szkole dostępnych form wsparcia (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i inne).

Realizatorzy: GOPS, placówki oświatowe, Urząd Gminy, GOK

5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy - zadania:

- a) realizacja programów dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanych do dzieci,
- b) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- c) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- d) udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy,
- e) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- f) organizowanie prelekcji w szkołach przez specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów w tym zakresie,
- g) promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie w szkole zajęć, imprez, spotkań ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój i postawę społeczną młodego człowieka,
- h) ustawiczne szkolenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,
- i) monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży,
- j) promocja instytucji udzielających pomocy w przypadkach zaistnienia zjawiska przemocy,
- k) współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy,
- l) wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Realizatorzy: GOPS, placówki oświatowe, GKRPAiN, Urząd Gminy, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, posterunek policji.

6. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych – zadania:

- a) zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy,
- b) praca środowiskowa pracownika socjalnego i asystenta rodziny,
- c) pomoc przezwyćżania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- d) zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej,
- e) zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w okresie ciąży, porodu i porożu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń porożniczych,
- f) objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (w tym: przyznanie i wypłata jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- g) zapewnienie innych form wsparcia w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Realizatorzy: GOPS, Urząd Gminy, punkt informacyjno-konsultacyjny, placówki służby zdrowia, stowarzyszenia

ZASOBY

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawigudzie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie,
- Urząd Gminy w Stawigudzie,
- Posterunek Policji w Stawigudzie,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Stawigudzie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Stawigudzie,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stawigudzie,
- Sąd Rejonowy w Olsztynie,
- Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego,
- Gminny Ośrodek Kultury w Stawigudzie,
- placówki służby zdrowia,
- placówki oświatowe,
- pedagodzy szkolni, specjaliści i terapeuci,
- stowarzyszenia działające na rzecz rodziny,
- kuratorzy sądowi i społeczni.

PRZEWIDYWANE EFEKTY

- wsparcie dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- ograniczenie szerzenia się patologii,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań określonych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny Gminy Stawiguda na lata 2019 - 2021 są środki finansowe poszczególnych podmiotów realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny (budżet gminy i powiatu), a także środki uzyskane z dotacji z budżetu państwa, dotacji unijnych oraz środki organizacji pozarządowych.

MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym, będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiguda na lata 2016-2025.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Stawiguda oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału, jaki posiada.

Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.